

Pasen en jubeljaar

Blijft het bij een mooi plaatje op de paaskaars? Of geloven we met hart en ziel en handen in het jubeljaar en gaan we als opgewekte en opstandige 'pelgrims van hoop' op weg naar een wereld waar de Heer welbehagen in heeft?

Op de paaskaars in de Jozefkerk staat het logo van het jubeljaar 2025, dat de Rooms-Katholieke Kerk vorig jaar vierde, met als thema 'Pelgrims van Hoop'. Elke 25 jaar wordt er zo'n jubeljaar of Heilig Jaar gehouden. Een oude traditie om schoon schip te maken en met nieuwe energie de toekomst tegemoet te gaan.

Mooi dat wij ons daar via de paaskaars blijkbaar mee verbonden hebben, en ons zo ook verbinden met het jubeljaar zoals dat in de Bijbel beschreven wordt.

Jubeljaar

In Leviticus 25 krijgt Israël de opdracht om na zeven keer zeven sabbatsjaren een bijzonder vijftigste jaar uit te roepen, het jubeljaar. Op de Grote Verzoendag (!) kondigt de ramshoorn (= *jobēl*) het begin van dit heilige jaar aan. Een jaar waarin een sabbatsjaar in het kwadraat verheven wordt en daarmee een nóg radicalere 'reset' van heel het leven en samenleven is: slaven worden vrijgelaten, schulden kwijtgescholden, het land wordt teruggegeven aan de oorspronkelijke familie en opnieuw blijft het land een jaar braak liggen. Want, zo is het achterliggende idee, de aarde is van God en geen bezit van de mens, die alleen beheerder is en de aarde van God heeft gekregen om te kunnen leven. En de mens is vrij omdat God hem bevrijd heeft uit de slavernij (van Egypte, en alles waar dat angstland voor staat). Geen mens mag daarom voorgoed de slaaf van de ander zijn en door hem be-heer-st worden. Kortom, mensen zullen de aarde en elkaar bevrijden en samenleven in vrede met alles en iedereen.

Profeten en Jezus

De profeten herinneren Israël eraan dat het jubeljaar niet vrijblijvend is. Jeremia 34 laat zien hoe het volk aarzelend slaven vrijlaat, maar het vervolgens weer terugdraait, wat door God scherp wordt veroordeeld. Jesaja 61 spreekt over "een jaar van het welbehagen van de Heer", een toekomstig jubeljaar in messiaanse zin. En dat blijkt: in Lucas 4 leest Jezus juist dit gedeelte uit Jesaja en zegt: "Heden is dit Schriftwoord in uw oren vervuld." Daarmee presenteert Hij zichzelf als degene die het ware jubeljaar brengt: bevrijding, vergeving, verzoening, een nieuw begin, toekomst. In Jezus wordt het jubeljaar werkelijkheid en breekt Gods Koninkrijk door.

Vandaag

Het lijkt een onhaalbaar ideaal om in onze huidige wereld zo'n jubeljaar af te kondigen. Toch geeft het jubeljaar wel degelijk een aantal verrassend actuele idealen die ook voor onze tegenwoordige samenleving belangrijk zijn.

Regeneratieve landbouw, braaklegging, natuurherstel en verplichte rust voor ecosystemen vertalen het sabbats- en jubeljaar naar zorg voor de aarde. Het herstellen van scheefgegroeide verhoudingen kan concreet worden in klimaatgerechtigheid: rijke landen transformeren hun uitbuiting van arme landen naar hulp voor bescherming tegen het opwarmende klimaat in die landen. Grenzeloze en uitputtende economische groei gaat veranderen in duurzaam gebruik van wat de planeet aankan.

Kwijtschelding van schulden heeft betekenis voor ontwikkelingssamenwerking en de onhoudbare schulden van arme landen. Maar ook voor hoe we in eigen land omgaan met mensen in de schuld-hulpverlening of het toeslagenschandaal.

Het herverdelen en teruggeven van land -land is in de Bijbel de basis om te kunnen leven- kan richting wijzen bij de discussies over vermogensbelasting, basisinkomen, bezuinigingen in de zorg en sociale voorzieningen, de steeds grotere kloof tussen arm en rijk.

En wat mooi, hier en daar lijkt het erop dat er al vertalingen en concretisering van het jubeljaar zijn: coöperaties, voedselbanken, kringloopwinkels en lokale railsystemen drukken uit dat het duurzamer kan, bezit gedeeld mag worden en niemand definitief buitenspel hoeft te staan.

Pasen

Elke zondag brandt de paaskaars. Elke opstandingsdag opnieuw inspireert het paaslicht ons dus om als 'pelgrims van hoop' op de weg achter Jezus aan dat jubeljaar, dat visioen van vrede en gerechtigheid, te realiseren in ons eigen leven en samenleven. Niet alleen maar als mooi plaatje, maar als de vervulling van een in alle opzichten duurzame wereld.

Namens de werkgroep Groene Kerk, Harry Harmsen

Dit is het zevende en laatste artikel in de serie 'sabbatsleven', het jaarthema 2025 van de landelijke Groene Kerken waarbij wij als plaatselijke werkgroep aansloten.

